

Finn ifjúsági delegáció Szegeden

Testvérvárosi kapcsolataink keretében tegnap, hétfőn Szegedre érkezett a turkui városi tanács ifjúsági bizottságának négytagú delegációja.

A finn delegáció programjait hetet tölt nálunk: a városi pártbizottságon, a városi tanács házában, a városi tanács házában tájékoztató hallanak a Csongrád megye székhelyének társadalmi, gazdasági, politikai fejlődéséről, a fiatalok szerepéről, helyzetéről. A KISZ Szeged városi Bizottságán a város ifjúsági vezetőivel tárgyalják meg az együttműködés eredményeit, döntenek

az elkövetkező évek közös programjairól, az együttműködés kiterjesztésének további lehetőségeiről.

A turkui fiatalok több gyárat, üzemet, oktatási intézményt keresnek fel. Találkoznak a szalámgyárban, a szőregi borpalackozóban, az olajiparban, a szatymazi Finn-magyar Barátság Termelőszövetkezetben dolgozó fiatalokkal, valamint a JÁTE-n és a SZOTE-n tanuló egyetemistákkal. Családlátogatásokon fiatal szegedi házaspárok életébe, munkájába nyerhetnek betekintést, a városnéző sétákon Szeged nevezetességeivel ismerkednek.

Mától Újszegeden

Gasztronómiai bemutató

Másodszor rendezi meg a Csongrád megyei KÖJÁL egészségnevelési osztálya és a November 7. Művelődési Ház az újszegedi gasztronómiai napokat, melynek megnyitója ma, kedden délután 6 órakor lesz a művelődési házban. Dr. Csajtai Miklós, a KÖJÁL osztályvezetője és Kiss Ernő, a November 7. Művelődési Ház igazgatója bevezető szavai után az érdeklődők megtekinthetik az árúköstölővel és szaknácsmással egybekötött kiállítást.

Ma, kedden az Orosházi Baromfi-feldolgozó Vállalat, a kecskeméti Szikrai Állami Gazdaság és a szentesi Vetőmagtermelő és Érté-

kesítő Vállalat termékeivel ismerkedhetnek meg a látogatók. Holnap, szerdán délután 6 órától a Csongrád megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat, valamint a megyei tejipari vállalat, csütörtökön a Tiszai FÜSZÉRT Vegyárú Kereskedelmi Vállalat, a Szegedi Konzervgyár és a helyi jogaklub vegetáriánus készítményeit köstölhatják meg a vendégek. A bemutató utolsó napján, pénteken, 16-án este az Alföldi Vendéglátóipari Vállalat, a hűtőipar békéscsabai gyára és a Szeged és Vidéke Áfész mutatja be, hogyan kell helyesen, egészségesen táplálkoznunk.

Íróttábor Tokajban

Vasárnap megnyitották a tokaji íróttábor, amelyre a Hazafias Népfőnt Borsod megyei bizottsága, a magyar írószövetség és több más intézmény közös szervezésében immár 12. alkalommal kerül sor. Az ötnapos rendezvényen a résztvevő írók „A család a szocialista társadalomban” témát vitatják meg szociológusok és orvosok közreműködésével.

A vasárnapi megnyitót — a hagyományokhoz híven — Tiszaladányban tartották. Az ünnepség keretében megkoszorúzták Darvas Józsefnek a róla elnevezett iskola falán levő emléktábláját majd Amriskó Gusztáv, a Hazafias Népfőnt Borsod megyei bizottságának titkára nyitotta meg az íróttábor.

A megnyitó alkalmából átadták a községnek azt a fényképiállítási anyagot, amely több mint ötven felvételt tartalmaz a korábbi íróttáborok résztvevőiről, a község lakóival történt találkozásairól.

Az íróttábor első tanácskozási hétfőn volt Tokajban, ahol Cseh-Szombathy László egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Kutató Intézetének igazgatója tartott vitaindító előadást. Az előadást kétnapos vita követte, majd Szabolcs-Szatmár megyével ismerkednek a táborozás résztvevői. A rendezvény szeptember 16-án, csütörtökön Lillafüreden az Írók Gazdasági Egyesülete, az IGE 50. évfordulójáról való megemlékezéssel ér véget.

Országos ifjúsági honvédelmi napok Találkozó, vetélkedő, tanácskozás

Immár második alkalommal rendezik meg szeptember 23. és 25. között Székesfehérvárott és Pákozdon az országos ifjúsági honvédelmi napokat — jelentették be hétfőn a KISZ Központi Bizottsága székházában megtartott sajtótájékoztatón.

Varga-Sabján László, a KISZ Központi Bizottságának titkára elmondta, hogy a KISZ KB határozata nyomán ötévenként szervezik meg a honvédelmi napokat, a fiatalok hazafias, honvédelmi nevelése jegyében. A rendezvények, azok helyszínei népünk legnagyobb szabadságküzdelmeit idézik. Az 1848-as pákozdi-sukorói események a ma nemzedékének is áldozatvállalásról, kitartásról, hazafiságról üzennek. Az OIHN is jó alkalom arra, hogy felidézzék a magyar munkás- és ifjúsági mozga-

lom legnemesebb pillanatait, s a Magyar Néphadsereg születését, a fegyveres erők és testületek helytállását a hazá és a szocialista rendvédelmében.

A rendezvényesorozat nyitányára szeptember 23-án, pénteken a Székesfehérvári Könnyűfémű sportcsarnokban kerül sor. Az ország minden részéből több száz úttörő, középiskolást, dolgozó fiatalt, a fegyveres testületek hivatásos állományának képviselőit, a honvédelmi nevelőmunkában résztvevőket, veteránokat és KISZ-vezetőket várnak a találkozóra.

Szombaton az OIHN résztvevői ellátogatnak a fegyveres erők és testületek megyei szerveihez, alakulataihoz, s megismerkednek az ott szolgálatot teljesítők életével.

Az országos ifjúsági honvédelmi napok keretében

tartják meg az egy évtől meghirdetett „Nekem szülőhazám...” elnevezésű honvédelmi játék országos döntőjét. Szeptember 24-én Pákozdi térségében fizikai versenyszámokban mérik össze tudásukat a fiatalok. Ugyanezen a napon haditechnikai kiállítás és a fegyveres erők és testületek bemutatói is várják a látogatókat. Este fátylas felvonulást rendeznek a pákozdi emlékműhöz, ahol megkoszorúzzák az emlékművet, majd kulturális műsorral fejeződik be a második nap programja.

Vasárnap az ifjúsági hazafias, honvédelmi nevelésének időszerű kérdéseiről tartanak elméleti tanácskozást, s ezen a napon kerül sor a honvédelmi játék országos elméleti döntőjére is, melynek záróakordióját a televízió egyenes adásban közvetíti.

Történetek a tegnapelőttől

„Forgatókönyvem a Hajdúfy Miklós rendezése nem egyéb, mint egy tragikus történet múltunk tegnapelőttől: az erkölcsi helytállás példázata.” Nemeskürthy István írta ezt a műsorjában. A béke szigete című, pénteken bemutatott tévéfilm elé.

Leírja a film keletkezésének körülményeit is, s azt, nem dokumentumjátékról van szó, tehát főleges lenne történelmi oknyomozást indítani s a valóságban megtörtént eseményeket meg a tévéművet összevetni. Mert igaz, hogy Alapy Gáspár, Komárom szabad királyi város polgármestere véde, ahogy tudta, város a zsidó lakosságát, s ezért Dachauban végezte, de a filmforgatókönyvben az írói szabadság és képzelet is teremtett szereplőket, átrajzolt valóságos eseményeket.

Szerencsére. Valószínűleg e szuverén írói magatartásnak köszönhetjük ugyanis, hogy önmagán túlmutató történetet, nem eseményleírást, hanem művészi eszközökkel „megemelt”, valóságalapú példázatot kaptunk. Az író azt mondja, az erkölcsi helytállásról. S valóban, nem egyszerűen a politikum tölti be ezt mintaszerepét pontossággal sallangtalanul, fegyelmezetten célratoró eszközökkel, ragyogó színészvételrel megrendezett tévéfilmet. Dráma ez a javából, közép-pontjában az esendő, megfélemlített, önnön gyávasá-

büszke emberségű zsidó bankárként, Kun Vilmos a csupa félelem szatöbbként, Reviczky Gábor az ingatag erkölcsű katonatisztként külön, tanulmányozásra érdemes példát adtak a színészi alaposágnak, fegyelmeknek, hitelteremtő művészi erőnek.

Nemeskürthy fardhatatlan „tegnapelőtt-kutatásainak” megint egy originalis és több szempontból jótékony hatású eredményéről van szó. Amely legalábbis árnyaltabbá teheti mindannyiunknak a tegnapelőttől való tudását, gondolkodását. Nem járhatnak mesze az igazságtól azok a szociológusok, akik szerint a békében nőtt nemzedékek számára a múlt szakaszolatlan, artikulálatlan, egytömbe masszsa. A nyilasuralomnak erről a szóban forgó korszakáról és eseményeiről például jó, ha a vezérszavakat ismerik: üldözött zsidók, a régi úri világ őket kiszolgáltató képviselői, s a telenül hallgató, tehát cinkos tömeg. Tán egyik kezünkön megszámlálhatók a műalkotások is, amelyek megkísérelték a sémákat radirozni, árnyaltabbá rajzolatokat fölvezetni. Ilyenként is örömmel üdvözölhetjük a Nemeskürthy-Hajdúfy produkciót. Mely tehát egy egyszerűsítő történelemszemlélet megkövesedett ítéleteit lazítja, s melyhez még mindig az úttörő bátorsága szükséges, s amelynek ilyenképpen kötelező a kutatói alaposág is, a művészi erő is. Különb, hogyan fogadjunk el, hogy a legfőbb úri sportokban, teniszben, lovaglásban, párbajban megfardadt magyar urak, a szegény néptömegek gaz kizsákmányolói között mégiscsak akadhattak — Emberek? S a tragikus sorsú magyar zsidókról készült tévés és nem tévés művek sokasága után valószínűleg nem ártalmas, ha elkészül a kép egy tragikus sorsú nem zsidóról is?

Bessenyei Ferenc viszonylag gyors egymásutánban (a bemutatók egymásutánját értjük persze, hiszen A béke szigete már két éve elkészült) elevenít meg a képernyőn, igen plasztikusan, ilyen előítéleteinket (elhamarkodott ítéleteinket) romboló figurákat. A múltkoriban a Horthy-hadsereg vezérkarával szakmai megismerettségből, az igazságtörlesztés mindenképpenti igényével szembeálló detektívfontok alakított, most a komáromi polgármestert hitelesítette magával ragadóan erőteljes, árnyaltos játék. Kitűnő partnerei voltak: Mensáros László a hatalmas kétségbeesetten tetetetlen állatorvosként, Mádi Szabó Gábor a hazafias érzelmeiben megcsúfolt,

Polner Zoltán fró, újságíró gyűjtésai és filmforgatókönyvei alapján az ötödik néprajzi dokumentumfilmet készítette el a szegedi stúdió. Az Ördögösök (kedden volt a bemutatója) a szaknyelvi szóhasználat szerint a „természetfeletti, mágikus erővel rendelkező személyek”-ről szól, pontosabban róluk beszéltek a csanyleki, marosleleli, baksi, szegvári, csongrádi, tömörkényi emberek. Köztük a 100 éves Kurai Györgymé, akinek készsággal elhittük, lehetnek személyes találkozásai az „ördögösökkel”. Hiszen egy évszázad — az nagy idő. Laikus eszünkbe még belefér: ennyivel a mi korunk előtt lehetett oly eleven hatású a népi hiedelemvilág, hogy belenyugodjunk, ez a néni a hite, s a legjobb tudomása szerint igazat beszél. De mit gondoljunk a fiatalabbakról? Alighanem ők az utolsók a sorban, akik ilyen természetesen folyó szavakkal és „hiteles” részletekkel elmesélhetik nekünk, miféle képzetek formanyozták fölmenőink gondolkodását és életét. Már csak ezért is roppant értékű Polner és a szegedi tévés műhely termékeny együttműködéséről. Hiszen a könyvek szigorúan tudományos tartású sorai, melyek szintűgy alig fölbecsülhető értékűek, mégiscsak másféle hatásúak, tudományos elméknak valók. De az eleven képsorok a beszélő emberekről, az érzelmes gesztusok, a „hites” tekintetek, s a tömény misztika — igazán egyedi és elemi hatású élmény. Hétköznapi karoszétkünk, agyonszervezett, racionális mindennapjainkból nézvést, bizony mondom, irigylésre méltók a Veszött Sándor viselt dolgait mese közből újráló férfiak és asszonyok. Hiszen még mindig megengedhetik maguknak a képzelet röptét, a mesés valóság hitét, a földhözragadt cselekedetek fölötti nagyvonalú elnézést, az egészséges humort. Alighanem keveset mondunk, mégis: minden tisztelőnk a fardhatatlan, szenvedélyes gyűjtője, aki kicsalogatja tegnapelőttünk emberszabású történeteit mindazokból, akik még emlékeznek.

Sulyok Erzsébet

Sörre, borra, pálinkára

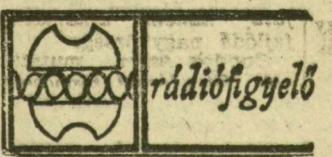
Megvallom: teljes szívemből utálok az antialkoholista propaganda hazánkban divó formáit. Igen, mert a plakátok bántóan agitativ-primitív hatástalansága, no meg a mindnyájunkra jellemző, alighanem (végső soron) történelmi indítatású álcinizmus együtt csakig nevelés tárgyává teheti az egészséget. Annak idején Hofi Géza tette szóvá mindezt, például midőn ama nevelő hatású hirdetésny önkényes továbbfejlesztését idézte, amely „Az alkohol: mérég!” felirathoz csak ennyit bigygyesztett hozzá: „drága”. Satöbbi...

Igen, az alkohol eléggé méregdrága. Mégis iszunk. Kötődöttan rengeteget. Reggel, délelő, este. Már régesrég nem arról van szó, hogy bizonyos foglalkozások (színesektől a nehéz fizikai munkát végzőkön át netán egészen újságírókig) képviselői tartanak sommásan iszákosnak hanem jószerevével szinte mindenki, igazi, boldog népi-nemzeti egységben.

Meglehet, a fenti kép még az ismeretes tények birtokában is túl sötétnek minősíthető, s talán ellent is mond ennek az utóbbi években fölerősödött propaganda, amely végre nem bosszantóan agitpro-népevelői szinten, hanem a komoly, átfogó jellegű és érett vizsgálódás igényével közelít ehhez a rendkívül aggasztó jelenséghez. A sőt a múlt héten pénteken délután a Kossuth-adón a Húszas stúdió adásában annak a Hegyi Imrének a riportja szaporította aki a közelmúltban országos feltűnést keltett a „esti éjszaka egyik törzstagárdájának, a selyemfiúknak fölmutatásával, s a mostani, Esztelenek és szeszelenek alcímet viselő egyórás műsor első tizenöt percében egyben igazolván is (szakmai) híret, nevét: minden külön bevezető nélkül két

notórius alkoholista monológját hallhattuk. Olyan hallatlanul eredeti fikciók voltak ezek akikkel valamelyik gyanús talponállásban néha szóbaállni kimondottan ajánlatos, csak a legmelegebben tudom javasolni néhány, enyhén szólva ezoterikus tudóskának és magát meg nem értett zseniként istápoló íróknak az élet (igazi) sűrűjében megmerülendő. Nemcsak őszintén és igen élvezetesen, a természetes intelligenciával rendelkező emberek mámorával beszéltek, de egyféle finom áttétellel, még a helyrehozhatatlant is jelezni tudták: mit tesz az, ha valakinél az alkohol okozta „leépülés” ily mérvű, miközben az egyik deliriumos egyén latinul idézte a mondást, miszerint mindenki a maga szerencséjének a kovácsa, a másik meg talán kitűnő színész is lehetett volna, megjelenítőerejét véve alapul, ha...

Ha nincs alkohol. Ha nincs valóban önpusztító mámorkeresés. És sajna, ezen a ponton fordult át ez a sörre-borra-pálinkára hangszerezett hangszórószóval valamilyen, a jelek szerint Hegyi Imre által sem elkerülhető plakátpropagandisztikus attitűdbe. Mert az még csak rendjén lett volna, ha az eredeti célhoz hűen ellenpont gyanánt, fölmutatja a jó útra tért szeszeleneket, isten neki, még az elég fantasztikusnak tűnő absztinensklubokat is — de hogy ezután a műsor teljes hátralevő része (vagyis jó háromnegyede) ennek jegyében „fusson”, az bizony már a címbe „két véglet”-elv törvényyszerűségének, no meg minden hatásfokreménységnek is gáncsot vetett. Tudom én, persze hogy csábító nyomon követni az emberi akaraterő és önfegyelm bajnokait, a 21(!) elvonókúra után leszokott férfút, no meg vizsgálódni

felelősségteljesen csak kellő körültekintéssel, alaposággal, helyzet- és környezetrajzzal lehet. Am a rádióhangszórók pénteken délután közvetítettek például egy olyan mondatot is, amely talán másként feszíthette volna ki esztelenek és szeszelenek két sarkpontját a riporteri-szerkesztői kötelet. „Ívós társadalomnak” aposztrófálta a magyar societast az egyik absztinens, a riportert vissza is kérdezett, mire a válasz: „lehet ezzel vitakozni?” Azt bizony bajosán, de ennek okait fölárni annál inkább. Szóaljpon hát csak meg minél több alkoholista a rádióban, Hátha legalább megsejtjük — uramisten, miért is iszunk annyit? Domanos László

Művészeti tanácskozás

Hétfőn ülést tartott a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének központi vezetősége a Fészek Művészklubban. A tanácskozáson egyebek között a művészeti szakszervezetek IX. kongresszusán hozott határozatok végrehajtását tekintették át.

Mint arról Simó Tibor, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára beszámolt: a kongresszus óta eltelt, mintegy három esztendőben a művészeti szakszervezetek elősegítették új, értékes művészeti alkotások megszületését és terjesztését, jelentős eredményeket értek el az érdekképviseleti munkában, a művészek és a művészeti dolgozók élet- és munkakörülményeinek javításában.

A gazdasági szabályozók alkalmazásától, alkalmazásától függetlenül hosszú ideje bizonytalanlag tapasztalható a kultúra területén a tekintetben, hogy a mecénás — a művelődésügyi tárca, a társadalmi szervezetek és a nézők, olvasók, fogyasztók — mit támogatásnak. Igen fontos tehát tisztázni, hogy mely értékeket népszerűsítsünk, és hogyan osztozzunk el ennek függvényében a szűkülő gazdasági erőforrásokat. Összevetésre van szükség a tekintetben is, hogy mennyit fordítsunk az alapellátásra és mennyit az ezzel össze nem függő más kulturális szükségletek kielégítésére. Az állami költségvetésből évente 8—9 százalékot fordíthatunk kultúrára, s ez az elkövetkező években sem emelkedik, de a rugalmasabb gazdálkodásra lehetőség van, melynek valamennyi művelődési intézménynek.

(MTI)